

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 186g/2020

privind excepția de neconstituționalitate
a unor dispoziții din articolul 313 alin. (1), (2) și (5) din Codul
de procedură penală

CHIȘINĂU

9 februarie 2021

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 20 noiembrie 2020,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 9 februarie 2021 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 313 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură penală, ridicată de dl Sergiu Popa, procuror în cadrul Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, în dosarul nr. 10r-759/2020, în fața Curții de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională pe 20 noiembrie 2020 de către un complet de judecată de la Curtea de Apel Chișinău, format din dnii Igor Chiroșca, Ion Bulhac și Ghenadie Lîsîi, în baza articolului 135 alin. (1) lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 23 octombrie 2019, Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale a pornit o cauză penală, în baza articolului 335 alin. (3) [*abuz de serviciu săvârșit în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale ori săvârșit de către administratorul unei bănci*] din Codul penal, în privința factorilor de decizie ai „Rogob” S.R.L.

4. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, a fost autorizată efectuarea percheziției anumitor bunuri gestionate de „Rogob” S.R.L., fiind efectuată pe 2 iunie 2020, în prezența reprezentanților persoanei juridice și a doi avocați.

5. Pe 5 iunie 2020, dl avocat Vasile Nicoară, care reprezintă interesele „Rogob” S.R.L., a contestat legalitatea percheziției în fața procurorului ierarhic superior. Procurorul adjunct interimar al Procuraturii pentru

Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale a respins plângerea menționată.

6. Pe 28 iunie 2020, dl avocat Nicoară Vasile a contestat ordonanța procurorului ierarhic superior în baza articolului 313 [*plângerea împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații*] din Codul de procedură penală în fața judecătorului de instrucție.

7. Printr-o încheiere din 7 august 2020, judecătorul de instrucție al Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, a admis plângerea formulată de dl avocat Vasile Nicoară, declarând nul procesul verbal cu privire la percheziție și ordonanța procurorului ierarhic superior.

8. Dl procuror Sergiu Popa a contestat încheierea menționată cu recurs în fața Curții de Apel Chișinău.

9. Pe 3 noiembrie 2020, în cadrul ședinței de judecată, dl procuror Sergiu Popa a ridicat excepția de neconstituționalitate a următoarelor prevederi din articolul 313 din Codul de procedură penală: „*acțiunilor sau actelor ilegale*” din alin. (1), „*alte acțiuni care afectează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei*” din alin. (2) pct. 3) și „*după caz, declară nulitatea actului sau acțiunii procesuale atacate*” din alin. (5) al aceluiași articol.

10. Printr-o încheiere din aceeași dată, Curtea de Apel Chișinău a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea către Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

11. Pe 28 decembrie 2020, Curtea de Apel Chișinău a admis recursul declarat de dl procuror Sergiu Popa, a casat încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, din 7 august 2020, și a respins plângerea dlui avocat Vasile Nicoară.

B. Legislația pertinentă

12. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

13. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 313

Plângerea împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații

„(1) Plângerile împotriva acțiunilor și actelor **ilegale** ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații pot fi înaintate judecătorului de instrucție de către bănuț, învinut, apărător, partea vătămă, de alți participanți la proces sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plângerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plângerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

(2) Persoanele indicate în alin. (1) sunt în drept de a ataca judecătorului de instrucție:

[...]

3) **alte acțiuni care afectează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei.**

[...]

(5) Judecătorul de instrucție, considerând plângerea întemeiată, adoptă o încheiere prin care obligă procurorul să lichideze încălcările depistate ale drepturilor și libertăților omului sau ale persoanei juridice și, **după caz, declară nulitatea actului sau acțiunii procesuale atacate.** Constatând că actele sau acțiunile atacate au fost efectuate în conformitate cu legea și că drepturile sau libertățile omului sau ale persoanei juridice nu au fost încălcate, judecătorul de instrucție pronunță o încheiere despre respingerea plângerii înaintate. Copia de pe încheiere se expediază persoanei care a depus plângerea și procurorului.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

14. În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul sesizării susține că textele „acțiunilor sau actelor ilegale” și „alte acțiuni care afectează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei” din articolul 313 alin. (1) și, respectiv, alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală, sunt neclare și contrare principiului legalității și al certitudinii juridice. De asemenea, autorul susține că aceste texte contestate acordă un acces nelimitat la justiție la etapa urmăririi penale, fapt care face dificilă îndeplinirea obligației pozitive a statului de a desfășura anchete penale efective.

15. Mai mult, în opinia autorului sesizării, textul „după caz, declară nulitatea actului sau acțiunii procesuale atacate” din articolul 313 alin. (5) din Codul de procedură penală oferă judecătorului de instrucție o putere largă de discreție la etapa urmăririi penale, care îi permite să aprecieze probele și să le declare nule, limitând în mod nejustificat competențele procurorului.

16. În fine, autorul consideră că textele contestate sunt imprevizibile, nu conțin garanții împotriva arbitrarului și afectează caracterul efectiv al anchetei. Astfel, în opinia sa, prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 20, 23, 54 și 115 alin. (4) și 124 din Constituție și, prin urmare, sunt neconstituționale.

B. Aprecierea Curții

17. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

18. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale

19. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

20. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textele „acțiunilor sau actelor ilegale”, „alte acțiuni care afectează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei” și „după caz, declară nulitatea actului sau acțiunii procesuale atacate” din articolul 313 alin. (1), alin. (2) pct. 3) și, respectiv, alin. (5) din Codul de procedură penală.

21. Prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

22. Curtea reține că o altă condiție pentru formularea excepției de neconstituționalitate o constituie aplicabilitatea prevederilor contestate în

cauza în care a fost ridicată excepția (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, § 82). Norma contestată trebuie să fie aplicabilă în soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței de judecată (a se vedea DCC nr. 18 din 13 februarie 2020, § 16 și jurisprudența citată acolo).

23. Analizând sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că aceasta a fost ridicată într-o cauză care avea ca obiect legalitatea încheierii judecătorești de instrucție prin care a declarat nul actul și acțiunea procesuală atacată (*i.e.* procesul-verbal cu privire la percheziție). Astfel, textele contestate au fost avute în vedere la examinarea acestei cauze de către instanța de recurs.

24. Totodată, ridicând excepția de neconstituționalitate, instanța de recurs nu a suspendat dezbaterile judiciare până la pronunțarea Curții Constituționale asupra sesizării privind excepția de neconstituționalitate, așa cum o impune articolul 7 alin. (3²) din Codul de procedură penală, ci s-a pronunțat asupra recursului, admitând cererea procurorului (a se vedea *supra* § 11).

25. Curtea poate verifica constituționalitatea prevederilor contestate dacă soluția sa poate fi favorabilă situației autorului excepției. În această cauză, eventuala declarare a neconstituționalității prevederilor contestate nu-i poate servi autorului excepției, pentru că instanța de recurs i-a admis recursul declarat împotriva încheierii judecătorești de instrucție.

26. În acest context, în jurisprudența sa Curtea a reținut că excepția de neconstituționalitate nu manifestă doar o funcție preventivă, ci și una reparatorie, pentru că ea privește, în primul rând, situația concretă a părții lezate în drepturile sale prin norma criticată. De invocarea unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite, în primul rând, autorul acesteia, în caz contrar acest instrument riscând să devină unul simulat, o *actio popularis*, pierzându-se, în aceste condiții, caracterul concret și efectiv al excepției (a se vedea DCC nr. 10 din 26 ianuarie 2021, § 20 și jurisprudența citată acolo).

27. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. Se declară inadmisibilă sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 313 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură penală, ridicată de dl procuror Sergiu Popa, în dosarul nr. 10r-759/20, în fața Curții de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 9 februarie 2021

DCC nr. 18

Dosarul nr. 186g/2020